

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,
ahova a lap szétküldésére vonat-
kozó felszólalások közzendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél iven.
Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVAT-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előze-
rő levelek és hirdetési díjak közzendők. ::

Jövel Jézus!

Adventi egyházi beszéd háborús időben.

A. i. Máté 6. 10.: Mi Atyánk!
Jöjjön el a te országod!

„Ime én teremtek új eget és új földet, és az előbbiek az embereknek eszökebe sem jutnak, hanem örülnek és örvendeznek azoknak, melyeket én teremtek mindörökkön örökké. Mert ime én megnyitom Jeruzsálemet vigassággal és annak népét örömmel... és nem hallatik abban többé siralomnak szava, vagy kiáltásnak szava.“ (Ézsaiás 65, 17—19.) Ézsaiás próféta által szól így az Úr az ő népének, a sokat küzdött, sok megpróbáltatáson átment, szabadulás után vágyakozó Izraelnek.

Mint midőn valami borzalmas, viharos éjszaka után feltűnik a nap a láthatáron s világosság árad szét a föld felett, s az ember a szabadulás édes érzésével lelkében megújultán, bizalommal néz a jövőbe: úgy éledt a remény az illetett lelkű preféta biztató szavára a szenvedésnek s rettegésnek rémes századait átélt Izraelben, s a kétség mardosó érzésének a helyét az elevenítő, ujjászülő hitnek az érzése foglalta el.

Óh milyen epekedő tekintettel várhatta a harcok véres esztendeit átküzdő Izrael annak az országnak az eljövételét, melyben „a szabályokból kapákat, a dárdaiból sarlókat csinálnak s egyik nép a másik ellen fegyvert nem fog“ (Ézsaiás 2, 4.); mily szívzaggatóan törhetett ki a könyörgés annak a népnek ajkáról: „Egek, harmatozzatok onnan felül igazságot; nyissa meg magát a föld és származzanak onnan szabadítás és igazság.“ (Ézsaiás 45, 8.)

K. T. Vajjon nem időszerű-e, hogy mi is ajkunkra vegyük Izrael népének esdeklő szavait? Vajjon nincsen-e nekünk szükségünk világosságra, szabadításra és igazságra, mint ama rég' múlt idők sötétségben helyongó, szenvedések járma alatt nyögő népeinek? Nem méltán vesszük-e ajkunkra mi is ez elkövetkezett adventi napokban Urunk Jézus imádságának a szavait: „Mi Atyánk! Jöjjön el a te országod!“

* * *

Bár a megváltó Jézus az úri imádságnak alapigé gyanánt felvett szavait inkább a kegyelem lelki országára vontkoztatta, azt hiszem nem vétünk az írásmagyarázat szabálya ellen, ha tekintve a földi országok jelenlegi helyzetét ezekre, s ezeknek lehető állapotára vonatkoztatjuk alapigénket. Elvégre e földi romlandó országok Isten kifürkészhetlen világtervének keresztülvitelében mint eszközök szolgálnak s ama tökéletes, dicsőséggel teljes ország majd egykoron e romlandónak a romjain épül föl.

S ha e földi országok tekintetét forgatjuk elménkben, óh mennyi borzalom, mennyi harc, mennyi vér tűnik előnkbe. Magának Izraelnek a története a véres küzdelmek szakadatlan láncolata. Most mint győzők a legkegyetlenebbül bánnak el — a Jehova dicsőségére — Kánaán földjének lakosságával; majd ezek győzedelmeskednek Izraelen, s hányják kardélre Juda népét; majd ismét egy mindkettőnél hatalmasabb nép tör elő távol keletről, s rabigába hajtja az egymással torzsalgó, egymást pusztító nemzeteket.

Emberi szabadság, egyéni jogok, mind ismeretlen fogalmak voltak abban a korban, mely elég vakmerő volt elrabolni az embertől azt a legdrágább kincset, mellyel Isten ajándékozta volt meg.

De hát mindez még némileg érthető, hiszen az általános szeretet törvénye ismeretlen volt az emberiség előtt, durva önérdék vezérelte egyesek úgy, mint nemzetek cselekedeteit.

De Isten megszánta a sokat küzdött, nehéz próbákön átment emberi nemzetet. Az önnön keze által vérző emberiség iránti szeretetből, hogy ama borzasztó vérontásoknak véget vessen, s hogy egy tisztább, eszményibb világnézetet plántáljon az emberiség lelkébe, jött a földre istennek egyszülött Fia; hogy megérttesse az irigykedő, gyűlölködő emberiséggel, hogy „egy az Úr, mindeneknek édes atyja, ki mindenek felett vagyon“ (E.f. 4, 5, 6.), tehát mi mindannyian testvérek vagyunk. És mintha a szeretetnek az a lelke, melyet ő hozott e világba, szelídebbé tette volna a világnak vad érzületét. Az emberiséget legyőző láncok, melyeket évszázadok

vihara edzett meg, mintha széttörnének, s a rabság igája alul felszabadult emberiség új, tisztább légkörbe emelkedett volna. Úgy látszott, hogy a keresztyénség lerontotta a válaszfalakat, melyek a népeket egymástól elválasztották.

De az a fenséges cél, melyet a világ megváltója tüzött maga elé az emberiség boldogítására, egyhamar meg nem valósulhatott. Úgy látszik, évszázadoknak kell még eltelnie, míg az áldott idő elkövetkezik, melyet Ézsaiás oly megragadó módon rajzol ezekkel a szavakkal: „lakozik a farkas a bárányal, a párdue a kecskefiúval, a borjú s az oroszlánkölyök együtt lesznek, és egy kis gyermek örzi azokat.“ (Ézsaiás 55, 12.)

Az a határvonal, mely az egyes keresztyén országokat elválasztotta s elválasztja, sok tekintetben válaszfalat húz a lelkek közzé még ma is. Évszázadokkal azelőtt ép úgy, mint ma, véres harc tüze emésztí a népek életerejét. Az a gyűlöletes, más jogos tulajdonát elrabolni akaró elienséges érzés, mely egyes embernek a lelkét átjárta, feltámad és pusztít a nemzetek között is. Avagy most is nem ellenségeink kapzsisága, irigysége, igaztalan gyűlölete hozta-e reánk a már hónapok óta tartó háború borzalmaát? Nem hiábavaló volt-e a mi éveken át tartó keresztyéni küzdelmünk, elnézésünk, nem a gyengeség jelét látta-e ebben a durva ellenség, s nem orvul akarta-e elragadni tőlünk legszebb javainkat? Nem fegyvert kellett-e ragadnunk igazunk megvédelmezésére?

Bizony úgy van, amint ő mondotta, hogy fegyvert

hoze földre, az igazságnak a fegyverét, mellyel harcolnunk kell a gonosz ellen, az igaz béke, a tökéletes igazság megvalósításáért.

És ezek az ellenünk támadó népek keresztyén népek. Krisztusról nevezik magukat, az Ő eljövételére ép úgy készülnek most is, mint mi; oh mily szomorú kép, mily szembeszökő ellentét amaz égből jött isteni tudomány szellemével!

Ki gyűjthet világosságot, ki mutathat kivezető ösvényt a léleknek e nehéz küzdelmében? Ki erősíthet meg bennünket az élet harcának megharcolására? Ki adhat békeséget a föld népeinek?

Én azt hiszem, úgy gondolom, egyedül az, kiről Ézsaiás ezt mondja: „én elhozom az én igazságot, az én szabadításom nem késik és szerzek az én népemnek szabadulást“ (Ézsaiás 46, 13); az, kinek eljövételét, földre szállását most is epedve várja a harcok viharában elfáradott, békesség után vágyakozó keresztyén világ.

Ez a várva-várt boldogító, a mi megváltó Jézusunk, így szól egy helyen tanítványainak: „Nézzetek fel, emeljétek fel a ti fejéteket, mert elközelget a ti váltságotok.“ (Luk. 21., 28.). Maga irányítja ezzel követőinek figyelmét az Ő eljövételére.

Oh, nem gyül-e hála-érzet a hívőlelkben az Úr földre szállásának ígéretéért? Hiszen az ő második eljövetele diadalmat ad az élet harcában lefolytatott nemes és hű küzdelemnek, diadalmat a nyomorúsággal küzdő embernek; akkor a szenvedés és jajszó eltűnik a földről s a nehéz bűnöktől fertőzött föld helyet ad egy új világ-

TÁRCA.

Amerikai magyar nóta.

Az alábbi, a maga nyersségében is megkapó nótát: a „Juhász legény, szegény juhász legény“ dallamára dalolgtatják „tengeren túra“ szakadt szegény magyar testvéreink, a nóta szerzője *Böszörményi Géza* 18 évvel ezelőtt vándorolt ki Amerikába, itthon az Országos Múzeum néprajzi osztályának volt tehetséges tisztviselője. A református magyar eredetű Böszörményi kalandos életfutása során, mint kocsival járó vándor kereskedő, a távol nyugati államokból (Utah, Wyoming, Idaho és Colorado) a Keleti és Közép-államokban élő magyarság körébe visszaérkezve írta ezt az oly sok nemes vágyódást, régi kedves emlékezést kifejező nótát.

Nem tágítok én többet semmire:

Köréből a saját nemzetemnek,

Héj mert engem Hajduság rónái

S Szabolcs-, Borsod s Zemplén mind ösmernek...

S ha Gömör-Hevesbe átal megyek:

Ott sem leszek én mostoha gyermek ...

S menjek bár föl a szép Tiszahátra,

Ugocsából által Beregszászba,

Mind a magam népét lelem ottan:

Melynek szíve vélem eggyütt dobban ...

S menjek bár át a szép Dunántúlra,

Veszprémbe, vagy tovább Somogyba,

Tisza-Duna mentén otthon vagyok:

Hol lakoznak igaz hű magyarok ...

Künn járok a messze idegende ...

Fájdalommal s kinnal én szívembe ...

Csak még egyszer Hazámba eljussak

„*Lovely good byet*“¹ minden anglusnak! ...

Népköltészet.

Nagytisztelétű Szerkesztőség! Az alábbi éneket és költeményt, *Kántor István helybeli földművelőnk* írta; kinek nevében azzal a tiszteletteljes kéréssel fordulok a Nagyt. Szerkesztőséghez, hogy, ha ez az ének és költemény kijárja a kritikát, méltóztassanak azt a lapban leközzölni. Megjegyzem, hogy az illető mindössze I—V. elemi osztályt végzett, de értelmességével és vallásosságával kiválik hűveink sorából. Beszterce, *Sümegei Lajos*, ref. tanító.

¹ Amerikai angol mondás, magyarul szó szerint „nagyszerű Isten hozzád!“

nak, melyben az igazság napfénye sötétít el minden ármányt, minden eselszövést . . .

Óh jövel Urunk Jézus, szállj alá fényes országodból, váltsd meg újra ezt a bűnökkel terhelt szegény világot s hozd el hozzánk a szeretetnek, a békességnek boldog országát! . . .

* * *

K. T. ! Semmi új sincs a nap alatt, el lehet mondani, hogy a történelem, az emberiség történelme újra és újra ismétli önmagát. A harci zajnak, a gyásznak, a nyomornak esztendei nem egyszer következtek már el, a föld népeire. Századok nyögtek Isten ítéletének ostora alatt. A pokolnak minden szörnyütsége látszott néha feltörni a föld színére s ama rég' múlt idők népeinek harcaiban nem egyszer lett rommá az emberi észnek s erőnek bámulatos alkotása; nem egyszer lett vad, véres tusák színhelye e föld. Midőn „kigyomláta az Úr haragjában az ő földjéről az embert s búsulásában és nagy indulatjában vetette őket más földekre“ (5. Mózes 29., 28.); midőn ha szétnézett, nem látott segítséget sehol, „mivel-hogy mindenütt homály s keserv sötétsége vette őt körül.“ (Ézsaiás 8., 21., 22.).

De azt is látta, azt is tapasztalta az emberiség, hogy elmúltak a gyásznak évei, megszűntek a bűnhődésnek esztendei, s a szenvedő szívnek keserve örömré változott. A béke szelíd szellője váltotta fel a háborúnak tomboló viharát. S az, ki eddig nem látta meg Istent, vagy ha látta is, káromolva emlegette annak szent

nevét: a megpróbáltatások zivatara között, az ádáz harci tusák borzalmi után fellelte azt, kit hűtlenül elhagyott s megtanult szívének teljességéből imádkozni.

A megújhodott földön újélet kezdődött, ember embertársát testvérének kezdte tekinteni ismét, ha más nemzetnek, más fajnak volt is gyermeke; s az, kinek jöttét „békességet“ zengő angyali ének hirdette e világ népének, ismét és ismét diadalmat vett az ellenséges érzületű bűnös világ felett. . .

Óh töltsd el hát a mi szívünket is e nehéz napokban az a szent vágyakozás Isten dicső országának eljövetele iránt; s az legyen e szent adventi napokban szívünk legfőbb vágyódása, lelkünk legbuzgóbb imádsága: Jézus, te, ki véred hullásával szerzettél váltságot e világnak s az eget a földdel isteni erőddel egybekapcsolad, övezz fel bennünket is az önfeláldozásnak s hősi kitartásnak a lelkével, hogy harcunkat, az igazságnak a harcát diadallal bevégezhessük. Teremts új világot közöttünk annak romjain, mely most veszni tér. Jövel, óh jövel, irgalmad karjaival vond magadhoz szabadító kegyelmedért esdeklő népedet! Ámen.

Bokross Elek,
rohodi ref. lelkész.

Háború és idealizmus.

Írta: **dr. Körösi Kálmán** e. m. tanácsbíró.

Mindannak, ami az ember előtt visszataszító, borzalmas és átkozott, mindannak, ami az emberben állati, a kegyetlenségek, igazságtalanságok, a telhetetlen rom-

Háborús alkalomra való ének.

(A VIII. zsoltár dallamára.)

Erős Isten, egyetlen bizodalunk!
Reménységünk, védelmezőnk s oltalmunk.
Légy segítőnk szerető jó Atyánk!
Háborúban erős védő bástyánk.

Fiaink és unokáink harcolnak.
Hazát védve, vérökkel is adóznak.
Juttasd győzelemre fegyverünket!
Szégyenítsd meg ellenségeinket!

Seregeknek hatalmas nagy Istene!
Nemzetünknek erős vára s mindene.
A csaták tüzeiben vezess minket!
Paizsoddal védelmezz bennünket!

Merengés . . .

Zöld erdőben a patak vizénél,
Jeltelenül áll egy árva sír,
Könnyek helyett hűs patak locsolja,

Ráborúl a bús-fűz koronája,
Rajta szellő s a csalogány sír.

Ki tudná azt, ki nyughatik ott lenn?
A világtól ilyen messzire.
Ki lehet az? akinek a testét
Itt lelték meg és ide helyezték,
T'án végzete temette ide?

Bárki is legyen e sír lakója,
Annak csendes nyugalma van már.
A szellő a fákkal ölelkezve.
A hant felett búsan énekelve,
Siratgatja egy kis csalogány.

Egyedüli óhajtasom s vágyam.
Felettem is ilyen úr legyen!
A zöld erdő csendes magányába,
Boruljon rám a fák koronája!
S találják el! ki van oda lent.

Írta: **Kántor István**, földműv.

*

bolások végnélküli sorozatának gyűjtő fogalma a — háború. Feltépi a legvadabb indulatok láncait, hogy ezek fekevesztetten száguldva, boldog családi fészkeket, viruló vidékeket, hatalmas országokat, hosszú idők alatt gondosan felépített kulturákat rombadöntsenek. Vérnekönnynek tengere gyűl. — sóhajoknak, halálhörgéseknek vihara dül a háború démonának nyomában, midőn útjára kél, hogy holtakból rakott halmok tetején tüzze ki véres lobogóját. Vérszomjassá teszi a legszelidebb lelkűt is; aki egy baromfi megölését végig nézni se tudta, az ma az ellenség halottainak bármily nagy számát is kevesli, tízezreket hordozó hajóóriások elsüllyedésének híret hangulatot keltő lelki esemegeként fogadja reggelijéhez. Valóban a háború a nyers erőnek, a durva erőszaknak, a lelki elvadultságnak legridegebb realizmusa.

És mégis... és mégis! A végletek itt is találkoznak. Álmélkodva látjuk, hogy a háború olyan ideálokat kelt fel, olyan eszményeket állít magas piedesztálra, amelyeket a béke nyugodt éveiben elfeledtünk, lekiesinyeltünk, félredobtunk.

Nem ilyen-e a haza fogalma? Valljuk meg őszintén, csak az iskolák ablakaiban mesterségesen ápolt, a mi lelkünkben közönyünk szárazságától senyvedő virág volt már ez. Az „ország” földrajzi, a „nemzet” politikai, — a „kincstár” pénzügyi fogalmával helyettesítettük, magát a „haza” szót már kimondani is alig mertük. Kiment a divatból, unalmas, banális volt, meg sem értettük, hogy mit jelenthetett egykor ősünknek, csak a gyermekek, tanulók számára valónak tartottuk, ha ők vették ajkaikra énekeik-, szavataikban, rejtve, csendesesen azt is megmosolyogtuk; az érzelmek-e hatni kívánó szónokok se merészkednek már kiejteni, félve, hogy e szó használata célját téveszti az oly könnyen hevülő tömegknél is; még a költők is gondosan kerülték, hogy felesendüljön soraik közt az egykor oly szépen hangzott szó, a könnyet fakasztott, lelkesedést gerjesztett fogalom: a — „haza”.

És most, a háború iszonyatai közt? Nem csak „polgár”-nak tartjuk már magunkat, merészkedünk „hazafiak” is lenni; a Kárpátok-övezte földet nem csak „országunk”-nak valljuk most, hanem „honunk”-nak is; földünk, népünk, vagyonunk, intézményeink összességében nem csak egy „államot” látunk, hanem — „hazánkat” is. A haza eszméje fellobog bennünk, érezzük, hogy több ez, mint régi versekből vett citátum, eszmény ugyan és mégis reális valóság; édes mindnyájunknak s mindenünknek, javaink, nyugalomunk, hagyományaink,

küzde'lcink, vágyaink és rendeltetésünknek harmónikus, bennünket egy magasabb szolidaritás kapcsaival egybefűző összfogalata: ez a haza. Nem allegória többé, hogy „Más berekben másképp szól az ének”. Nem sikerünk többé tova az „ápol s eltakar” igék mélyeséges értelmén. Immár világos előttünk, hogy az emberiség fejlődésének nemzeti sajátosságaink útján való előbbre viteléhez nem elég a köteleességek pontos teljesítése, — ehhez lelkesedés is kell s az „ország”-ot lehet jó lakóhelyként szeretni, az „állam”-ot lehet híven szolgálni, — lelkesedni csak a „hazáért” lehet, a békében mindent nyújtó, háborúban mindent követelő hazáért. S hogy e lelkesedés nélkül minden áldozatunk, minden erőki-fejtésünk eredménytelen, — erre a háború tanított meg újra bennünket.

Hát az „egyenlőség!”? Béke napjaiban folyton emlegettük, annál kevésbé tartottuk meg. Az egyenlőség eszménye csak szólamainkban, vagy legfeljebb a törvény betűjében élt; a valóságban, különösen társadalmi téren, háttérbe szorult. Kiváltságokra, saját javunkra való egyenlőtlenségre törekedtünk. S ember az embert lenézte, ha ez a vágya sikerült. Jött a háború s nivellált bennünket. Mert a lövészárokban mindenki egyenlő. A srápnél és gránát nem különböztet meg urat — parasztot, szegényt — gazdagot, nemest és — nem nemest. A végzet árnya mindnyájunk felett lebeg, a kötelesség mindenkit egyformán tette hív, mindenkitől a legnagyobb kincs kockáztatását kívánja: az életet s egyenlők vagyunk, mert ha a háború nagy aratója úgy akarja, ezt mindenkinek áldozatul kell adnia s mert ennél többet senki sem adhat. Az egyenlőség nagy eszménye újraéledt, a háború démona keltette új életre s nem lehet az, hogy a béke angyala megölje; hatását kell, hogy éreztesse a visszatérő béke, a polgári munka napjaiban is.

Hit és vallás! Hova tűntek régi korok e nagy eszményei? Tudunk-e még hinni, nem vetettük-e el magunktól a vallás tanait? Nem úgy tartották-e milliók és milliók, hogy a vallás ápolása csak az egyházak hivatása? A „művelt”, a „felvilágosult”, a „józan”, a „reálisan gondolkozó” ember nem büszkélkedett-e vele, hogy ő csak a tudás, a tapasztalás előtt hajlik meg? Találtunk-e vigaszt a vallás nagy ígéreteiben? Tulajdonítottunk-e másnak értéket, mint ami szemmel látható, kézzel fogható; ami földi, ami anyagi, ami emberi?

S most, — a háború iszonyatai közt? — most a hitetlen, aki soha nem is próbált hinni, az, aki kinevette mindazt, amit a vallás adhat, most az is imádkozik. A

Református zsoltárok és imakönyvek

bárhon hirdetett áron a
legszebb kivitelben kaphatók

CSÁTHY FERENCZ
Debreczen legrégibb

Vidéki megrendelések gyorsan
és pontosan eszközöltetnek.

könyvkereskedésében.

háború démona nemcsak fegyvert ad a kézbe, össze is kelesolja e kezeket. Megmutatja, hogy az egyén élete „futó felhőnek árnya a folyón“ s örök éltűnek hitt nemzeteké is: „tükrön a lehelet“. Amidőn látjuk, hogyan vesznek el egyszerre százezren, millió; viruló ifjúság táborát mint pusztítják ki ostoba lövegek; vagyonok milliárdjai mint semmisülnek meg, gondosan föl-épített kulturák mint dőlnek romhalomba; mint válik értéktelenné. semmivé mindaz, amit emberi képesség alkotott, mindaz, amit nekünk a szűk földi látókör becsesnek mutatott; amidőn a háború borzalmaiban ezeket látjuk, akkor azokat is, akik a gondolkodást és hitet egymással szembe állítani szerették, éppen a gondolkodás, az elmélyedés, a tapasztalás vezet rá a hit igazaira s meggyőzi, hogyha minden szép, jó, nemes és becses, a háború feloldott szenvedélyei által egyszerre megsemmisülhet, akkor mindaz csak viszonylagos értékű lehetett, az igazi, az abszolút értéket csak abban kell keresni, amit a hit ígér s hogy a végcél nem itt, nem a földi tájakon van, a végcél csak ott lehet, ahova a hit mutat s csak az lehet, amit egyedül a hit varázsol elénk.

Munka és takarékoság! Nyári vezéreikkel unalmas, a címnél tovább nem is igen olvasott témái! Ezek megújult tiszteletére is a háború tanít bennünket. A háború eredményeit nem az ügynevezett „döntő csaták“ adják meg. Ezek maguk is eredmények. Minden nemzet háborújának sorsa adva van már a hadüzenet előtt, csak előttünk ismeretlen még.

Mi dönti el a háborúskodó népek sorsát még béke idején? Az, hogy melyik becsülte többre az erőgyűjtő munka erényét, melyik hódolt inkább az erőfentartó takarékoság elvének. A műhelyek, laboratóriumok, iskolák, könyvtárak, gyárak, mezők, bányák munkái, ezek szerzik meg a háborúhoz szükséges anyagi és intellektuális feltételeket s a további és további munka, legalább az anyagiakban, a takarékoság adja meg-okszorozva tovább későbbi nemzedékeknek, annak is, amelyre sorsa a háború megvívásának nagy erőpróbáját róttá. Azért, ha a háború előtt csak a könnyen szerzett vagyonra áhítottunk, ha a munkát szerencsével szerettük helyettesíteni; ha azt, amit részünkre akár munka, akár szerencse juttatott, élvezet volt elfecsérelnünk, a háború szellemétől most meg kell tanulnunk, hogy munkában és takarékoságban nemzeteltető, nemzeifentartó, háborúk győzedelmét biztosító eszményeket kell tisztelnünk. Szeretet és testvériség! Teljes negációjuk a háború.

csak nem taníthat talán bennünket ezek kultuszára is?! De vajjon nem-e?! Ha a legfelségesebb krisztusi tanítás vérünné, ha a lobogóinkra írt testvéri-ég a nemzetek erényévé vált volna, vajjon nem lehetett volna-e elkerülni a föld vérbefordulását? A háború legnagyobb intelme éppen az, hogy a nemzetek ember voltukhoz méltatlan vérengzésének leghatásosabb távoltartója a szeretet érzése, a testvériség eszménye. Másik nagy tanúlsága pedig az, hogy ha a háború szellem fékentartására gyöngék voltak a nemzetek, közülök azok felé int leghizatottabban a győzelem reménye, amelyeknek fiai a béke idején leginkább tiszteletben tartották a nagy emberi eszményeket.

A vér- és könyáztatta földből így kelnek ki új életre a mindennapi munkaközben eltaposott ideáljaink. Így lehet egy eszmekörbe vonni a két véglelet: a háborút és az — idealizmust.

Budapesti levelek.

(Hajrá: hurráh! — A puszták fiai. — A Móricz Zsigmond ágyúja. A konkoly és tisztabúzánk.)

A háború óta még idefent Budapesten is kezdenek „divatba jönni“ a régiebb „magyar virtusok“. Azok a „nyugati“ csillogós mázú törekvések is, melyek elnyálkásították, idegen tolvajsavak és kerítő-erkölcstelenségek személgödörévé alacsonyították irodalmunkat, mostanában nemzeti színekbe öntözködtek. A biztonságos helyekről ugyancsak acesarkárdóztatják a helytelenül használt szilaj magyar kurjantásokat is... Huszárjainkat, honvédjeinket zsidvásári iziéstelenséggel „vörös ördögöknek“ s „kék ördögöknek“ ök keresztelték el, hogy Ördög urunk szánkóztatná is meg már öket; mert mi ugyan nem kérünk az ilyen termézetünkkel, gondolkozásunkkal ellentétes aranypapir füstből. A mi fejedelmileg méltóságos, mégis férfiasan derűs magyar vitézeinket miért, hogy így festegetik pöffeszkedő, bibiresős pulykakakasoknak? Hazug ráfogásai irosgatván felölünk, hogy huszárjaink mostan „húj, húj“! kialtással vágatnak rohamra.

Elismerem, a rohamtámadásoknak csakugyan mindenkor első vitéze volt a magyar, s ha lóhátról, vagy gyalogzerrerrel támadta ellen-égét, csakugyan kiáltozott is.

— Előre! Rajta! Hajrá! — kurjantásokkal biztatták egymást vitéz elődjeink: a Nyíren, Biharban, Hajdúságon, a szatmári „pátriában“ agarász magyar uraktól, mint az öreg Domahidy István, hallani ma is „hajrázást“. Megengedem: egyik-másik farkasbőr kacagányos, kopogó esákányos ösünk — odelőbb — „hujrát“ is kurjantathott iszonytató rohamtámadások közben. Azonban huszárjaink mostani „huj-hujhozását“ csupán a „pesti“ riporter

KÉSZÍT:

minden a fényképészeti szakmába vágó művészi munkákat műtermen kívül is. ↔

Kozmann és Társa

fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme ↔ Debrecen, Piac-utca 44. szám. Ujjalussy-ház. ↔

FELVÉTELEK:

egész nap (vasár- és ünnepnapon is) minden időjárásban; művilágítás mellett este 7 óráig

elmék kotlották ki egy fészekaljából a „vörös ördög“ nevezettel. A mi őseink „előre, rajta, hajrá“ kurjantással biztatták egymást, s a többi nemzetek harcosai is ezen egyik rettenetes csatakiáltásunkat sajátították ki, hiszen a nemzetközileg használt „hurrah, urrá!“ rohamkiáltás, a magyar vitézek hajrázásából, hujrázásából ered.

*

A magyarság diadalában bízva, állja a nagyharcot. A nemzeti öntudat, önérzet oroszán felébredett. A földet talpával dübörögteti ez az oroszán. Acélkarmai előtt meglapul minden nyílt és alattomos ellenségünk. Ma már nem csúfságszó a „paraszt“ nevezet. Mióta a haremezőkön küzdő magyar parasztek remek tömegeit, a „puszták fiait“ rendszeresen dicsőítik az első német, cseh ujságok. Pest irodalmi berkeiben sem undorodnak már annyira a „ködmön-szagtól“, sőt hajlandók lefoglalni (a magok részére) a külföld elismeréseit. „Az Est“ például: 273-dik számában „betyár romantikának“ bélyegezte múltunkat, a puszták hőskorát (mely csupán „Rózsa Sándort és Sobri Józskát termette“!), kioktatja a Frankfurter Zeitung íródiákját, hogy manap a „puszták fiait“ voltaképpen a „művelt aktív tiszték és tartalékosok, akik civil éleiben jámbor ügyvédek, hivatalnokok, kereskedők, gyárosok, mérnökök, ujságírók, építészek, festők, színészek, írók...“

Node azért ne sértődjünk meg mi többiek sem, akik szintén a „puszták fiait“ sorába számítanánk magunkat, a mi helyünk is szabatosan megvan jelölve, s tudomásul veheti most már a jó öreg „frankfurti“ íródeákja is, hogy a fentiek kivül, a *legénységi részen* pedig tempósan komoly földmivelők, gazdák, gyári munkások, kis-iparosok, hivatalosok, házmesterek tömegeiben mi többi magyarok is feltalálhatók vagyunk.

Lám, ezt a csodát is megértük... Nincsen többé ködmenszaga a magyar parasztek révén szerzett dicsőségnek.

A J. Vészi-féle „Jungungarban“ világhírű íróvá avatott „Sigismund Mórítz“ is ama tollforgató csoportba tartozik, mely legszívebben büdösnek, állatnak festette a magyar parasztek, sőt Mórítz Zsigmond „Galamb papné. — Kend a pap, — főként: Lobogó szövétnek“ műveiben a magyar kálvinista papság életéből, alakjairól is a legdurvább, legléghább képeket festette; hát, bár nem vagyok kárörvendő, leszagezem, hogy Sigismund urat a mai nagy napok vulkánikus erői sem tudták ki-

emelni abból a dágványból, mely ingoványos írásait eliszaposítja... Milliók gyászat nem érezi. Ihletett milliók önfeláldozásától nem nemesedik műzsája... Az orosz invázió után, ujságírói minőségében *Budapesttől—Skolégig* csatangolván, midőn a mi nemzetünk élet-halál harcát vívja, a volt református papnövendék, a Petőfi-társasági tag s magyar író Mórítz galíciai útjának egyik legjelentősebb, legkiemelkedőbb, leggyönyörűbb eseményéről ezeket írja:

„...Ma már a mi daliás és vitéz katonáink csörtetik a kardjukat az utcán, s a lengyel és zsidó menyecskek kacéran kínálják a csókot, ami megmaradt a kozákdúlás után.

— Ah, csak önök a finom úri emberek, az oroszok azok pogányok!...“

„S mikor összenevettünk azzal a két kackiás leánnyal, akik egymás háta mögé bújva mondják ezt a szép kijelentést, s látjuk a vastag, egészséges, piros-pozsgás, viritó arcukat, amely egészen körül van rajzolva kisütött frufruval: akkor, teringettét, minden magyar katonára összeüti a bokáját s nem ijed meg a világ *legnagyobb ágyújától* sem...“

*

A pesti napilapok olombetűs hirtengerében két esemény merült el a jérikói kürtösök különösebb hasonázása nélkül.

Jászapáti községben lakos Vágó Pál nagy magyar festőművész, aki egész csarnokra valót festegetett össze a magyar parasztek, magyar katonák, elsősorban a huszárságunk „világából“, francia érdemrendjét, a becsületrend tisztikeresztjét okmánnal együtt, mindjárt a „nagyháború“ kitörésekor, a községi „*muzeumnak*“ adta.

Londonban élő László Fülöp arcképfestő művész, a fejedelmek, főpapok, főurak, bankárok kincsekkel fizetgetett udvari piktora, ki már felnőtt korában, egyik nagybefolyású magyar arisztokrata katolikus főpap keresztatyasága mellett lépett be az idevezítő „római keresztény“ egyházba, ki ennek az újsütetű „kereszténységének“ dús gyümölcseit ugyancsak élvezte, mert a főurak és főpapok előszobáiból bejutott mihamar a művész-barát fejedelmek belső-termeibe és rendjeleket, magyar nemességet is kapott, — szintén mindjárt a világháború kitörése után jeles lépésre szánta magát... A magyar nemes László Fülöp ugyanis, szülőhazáját a veszedelmek sodrában megtagadva, angol állampolgárnak esküdött fel, s így a magyarság ellenségei közé szegődött...

KRAUSZ GYULA

∴ KÉZIMUNKA-ÜZLETE ∴
DEBRECEN,
KOSSUTH-UTCZA 3. SZ.

Nagy választékban kaphatók:

Selymek és
Pamutok
Északi szövetek
Netz-kanavák
Filé
Madeira vásznak
Kongrék
Szultán-szövetek
Aida

Torlónia
Kelim
Futók
Miliók
Tálczakendők
Asztal- és ágy-
terítők
Függönyök
Smyrnák

— Montirozások és himzések —
a legjutányosabb árban készíttetnek.

Jászapáti, jászkapitány ivadék Vágó Pál mester, ha te követted volna el ezt a becstelen, a magahasznát kereső árulást, de harsognának most te ellened a pesti lapok; ám a László Fülöpnek, nemzetünk világhírszerző büszkeségeinek, úgy látszik, ez is szabad?... Szabad nekik minden vásár!

...Mi pedig, azért mégis higyjük, hogy szentséges véráldozataink után mégis csak elkövetkeznek a tisztogatás, az építkezések ama munkái, melyekben majd megújodik és rejtegetett kincseit bűvös erővel ragyogtatja fel a magyar nemzeti lélek... Midőn a konkolyt is különválasztjuk — tisztabuzánktól.

Jánosréti.

A garbólczi zugból.

— Levél a szerkesztőhöz. Imádság is van benne. —

Nagytisztelétű szerkesztő úr! Egy kedves, humoros elbeszélést olvastam valamikor. Akkor, mikor még az olvasáshoz is volt kedvem. Mikor még nem felsőbb parancsra taszítottam egyik napot a másik után. Mikor még ha ismertem is, de nem éreztem Kiss József sóháját:

„Hová, háová lomhán lecsüggő szárnyal
Tépett hajóm, te korhadt kis ladik!...
Ha egymagamba járnám a hullámot
S nem csüggne rajtam annyi drága lét,
Óh, dehogy védném e félig elmállott
Veszendő roncsnak olesó életét“.

Tehát akkor olvastam egy humoros elbeszélést. Sipulusz írta Benne, már t. i. nem Sipuluszban, hanem elbeszélésében arról van szó, hogy joghallgató unokaöccse protekciót kért tőle Mariska tanárnál.

„Hol lakik?“

„Hold-utca 17“.

Beírtam a jegyzőkönyvembe: Mariska, Hold-u. 17.

De hát a jegyzőkönyv ruhaporolás közben Sipuluszné kezébe került. Még pedig úgy, hogy nem a hátán volt a kabát. Így kevesebb kellemetlenség keletkezett volna belőle. Mert bizonyára nem jutott volna kezébe a jegyzőkönyv. De oda jutott. És innen kezdve szórólészóra adom az elbeszélést.

Kérem a szobaleánytól:

„Hol van az asszonya?“

„Pakol“.

„Pakol?!?“

„Igen, kérem, nagyságos úr és sir“.

Megijedtem.

„Hallja, Örzsi, nem jött a mamától valami levél ma reggel?“

„Nem, a postás még nem is járt ma itt“.

Így hát rossz hírekről szó se lehet... Két perc múlva ott állt előttem az asszony. Vörös szemekkel. Sötétén, mint egy skót ballada. Szűrő tekintettel nézett rám. És én hirtelenében lesütöttem a szememet.

Úgy ám! No most mondja aztán valaki, hogy az asszony, a mai, nem tud sütni, meg főzni! Mikor sütni kétféleképpen is tud: a hajával, meg a férje szemével kapcsolatban. Főzni? Ez csak a férjével szemben van: lefőzni!

Tetszik tudni, én nem tartom magamat rossz férjnek, de kitűnőnek se. Ha a napnak vannak foltjai, miért ne lehetnének nekem is?! De mikor az asszonyt ilyen kétségbeesetten láttam, önkénytelenül azt a kérdést intéztem önmagamhoz: vajjon mit is tettem én a közelmúltban?

Kezet csókoltam, jó reggelt kívántam s kérdem:

„Hát magának mi baja?“

„Nekem?!... nekem semmi“.

„Ugyan ne mondjon ilyet, hisz mindjárt sirva fakad“.

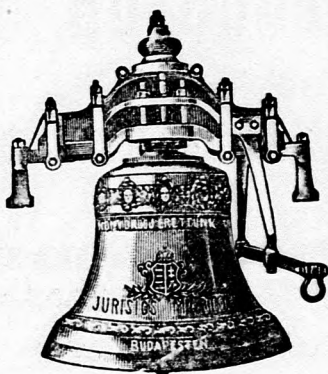
Erre az asszony tényleg sirva fakadt. Nem vagyok túlságosan érzékeny az asszonyi könnyek iránt, mert azok a családi életben mindig teljesen alaptalanul folynak, épen úgy, mint a ruhaporolás akkor, mikor még a kabát az ember hátán van, de még se szeretem, ha az asszony sir. Jobb, ha porol.

„Ne sirjon, kérem, banem feleljen“.

Ezt nagyon száraz hangon mondtam. Hogy az asszony dühbe jöjjön. Mert akkor abbahagyja a sirást. Meg a porolást. (Kérem a betűszedő urat, hogy a porolás szó elé ne tegyen „s“ betűt, mert még nem ismertem olyan asszonyt, aki azt ne folytassa.) A manőver sikerült. Az asszony levette zsebkendőjét arcáról s szölt:

„Mariska, Hold-utca 17“.

...Hát kérem nagytisztelétű szerkesztő urat, szakasztott így jártam én is. És épen ezért teljes tisztelettel s ünnepélyesen bocsánatot kérek mindazon asszonyoktól, akiket valaha irka-firkáimban megemlítettem. Igérem, hogy ez volt az utolsó, amikor megemlékeztem azokról...

Elsőrendű haranggyár, szerel a kitűnő Pozdech-féle rendszer szerint, mely annak idején Ő felsége a király által 2 aranykereszttel lett kitüntetve

Mesekönnyű indítás, nem rezgetti az állványt, még kevésbé a tornyot. Csupán előnye van, hátránya nincsen. — Mérsékelt árak, szolid és szép kiállítás. — Kedvező fizetési feltételek. Alapítva 1868-ban. Felülmul minden eddigi szerelést. Telefon 77—51.

Juristics Márton harangöntő- és harangfelszerelő-gyár
Budapest, Rózsa-utca 51—53.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát, u. m.: elsőrendű harangok szállítását, régi harangok átöntését, régi harangok átszerelését Pozdech-féle forgatható öntöttvas-koronára, esetleg forgatható kovásoltvas-koronára, kikopott csapok kicserélését stb. Készít fekvő és álló harangvas-állványokat jutányos áron. Költségvetéssel szívesen szolgál. Jutányos árak, pontos és tisztességes kiszolgálás. **** Kívánatra saját költségén utazik a helyszínére.

Palvicz Ottó úgy mondaná ezt Jókai regényében: „a szoknyába bújtatott ördögökről, akik sírni is tudnak, porolni is tudnak“. Volt. Nem lesz. Megemberelem magam. Néma leszek velök szemben, némább, mint a süket fajd, akit 72 órai főzés után sem tudnak megfőzni. Más volna, ha lefőzésről volna szó.

Jön az imádság.

Örök Atyánk, igazságnak, szeretetnek erős Istene! Ime, ismételten itt vagyunk a te házában, a te templomodban. Imádkozni, könyörögni jöttünk. Óh, mert rajtad kívül nincsen nekünk szabadítónk... nincsen erősségünk.

A mi hitünk, Uram, nem pusztán szavakban áll. Nem is kételkedünk tehát a te jóságodban. Hamarabb hisszük el, hogy a nap többé fel nem jó láthatárunkra, mint azt, hogy te nem vagy vezérlő, gondviselő, szerető édes Atyánk. Általad óhajtunk boldogok lenni, mert tudjuk, hogy aki más úton keresi a boldogságot, az nem panaszkodhatik, ha boldogtalanná válik. A bányász, ki a föld gyomrában kincseket keres, örök sötétben dolgozik. Mi mennyei kincs után óhajtunk, örök világosság, tehozzád fordulunk, téled kérjük azt! Imádunk téged... megnyerjük azt!

„Imádunk téged bizodalunk
Hatalmas, büszke oszlopa;
Ki negyedizig torolsz vétet,
De jót nem felejtess soha.
Imádunk, áldunk mindörökké,
Szívünk repesve száll feléd:
Emeld magadhoz égi jóság,
Legyen az osztatlan tiéd!
Ki megérted a rezgő ajkat,
Még mielőtt egy hangot ad;
A tiprott féreg vergődését,
A beteg gyermek sóhaját:
Olvass szívünkben magas Isten!
S cselekedj jóságod szerint;
Mert te tudod csak, hogy mi válik
Üdvünkre ott, üdvünkre itt!“

Imádunk téged Atyánk, igazságnak, szeretetnek erős Istene! Imádunk most is, midőn fáj a szívünk. Imádvá kérünk, hogy te gyógyítsad meg.

Ott kint hideg, tél felé közelgő ős van.
Felsóhajtunk:

„... A virágoltó szép kikelet
Mindent csak a halálnak ültetett.
S melyet gonddal fona
A hús liget zörgő haraszban áll“.
Felsóhajtunk...

„Szívem, ti hervatag virágok, levelek
Úgy fáj, úgy vérezik értetek.
Fájdalmat hoztatok nekem.
És mégis én
Lehullástoknak idején
E fájdalmat úgy szeretem!
Mely a természet haldoklása
Lelkemet mélyen általhatja:
Miként világos tükör, annak
Halhatatlanságát hűn mutatja“.

Nem is ócsároljuk, Uram az őszt. Kevesek ugyan virágai, de a sárga és piros levelek bőven pótolják e hiányt. Igaz, e színek csak fonnyadásnak jelei s a lomb, melyet a dér festett ily széppé, nemsokára szárazon hull le ágáról, de vajjon a virágok nem mulékonyabbak-e még? S ha e gondolat annyira bánt, találhatunk-e örömet e világon, hol minden, amit reméltünk, minden, amihez ragaszkodtunk, szintén nem állandó s magunk is csak átmenő vándorok vagyunk?! Hol nap-nap után szólanunk kell:

„Lepereg az óra, elillan az élet.
Alig hogy indultam, már a révbe érek.
Őszbe csavarodik lassan hajam szála
S kopárabb lesz egyre előttem a pálya.
Régi kötelekek engednek lazultan.
El-el maradoznak, akikkel indultam.
Rokonok, barátok a szívemhez forrva,
Kidőltek az évek folyamában sorra.
Ha hátra tekintek, egész fejfa-erdő
Meredezik reám, felhőként setétlő
S ha szemem sugára a jövőbe téved,
Saját sirhantomnak árnyéka kísértget.
Hideg szelek járnak, vetik már az ágyat.
Temessük el, szívem, az elkésett vágyat!“

De nem épen e mulékony-ság-é az, ami köztünk s a természet között rokonságot képez s amiért az estig elhervadó virág mellett többet érezünk, mint a sziklabérc előtt, melyen ezredek nyom nélkül mentek át?!

Uram! nem ócsároljuk az őszt. Hiszen benne is téged látunk, a te szavadat halljuk, hatalmasan mun-

Harmonium, Hegedűk, Tárogatók

és a többi hangszereket általánosan elismerve legjobban szállít

Magyarország legnagyobb hangszergyára, Stowasser J.

csász. és kir. udvari szállító, színházak, zeneakadémiák, iskolák és a hadseregszállítója, a RÁKÓCZITÁROGATÓ feltalálója,

BUDAPEST

II. LÁNCID-UTCA 5. SZÁM.
GYÁR: ÖNTŐHÁZ-UTCA 3. SZ.

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

Régi hangszerek vétele és becserélése. 0000

ÁRJEJYZÉK minden egyes hangszerről külön küldetik.

káló erődre ismerünk. Nem lázadunk pártos szavakkal az élet össze ellen sem . . . akkor sem, ha rendes idején, jól megfutott pálya után jó el hozzánk, akkor sem, ha életünkben délre volt még s már késő este van; akkor sem, ha életünkben kiesik a tavasz, kiesik a nyár s rövid, borongós, küzdelmes őszt után már eljött a tél. Akkor is csak imádkozunk . . . ha fáj valami odabent . . . a szívben. Ha átnyilallik rajta a fájó szó, rezgése porba sújtó ének síró hangjainak:

„Temetnek a hőmezőkön
Zúgó-búgó ágyúszóra . . .
Dér-borított őszi virág
Borul rá a koporsóra . . .
Könnyű már azt a virágos
Koporsóban elviselni,
Sziklánál is nehezebb volt
A virágot odatenni!”¹

Akkor is imádkozunk hozzád te nagy Isten, te mi örök Urunk, ha egyszer elment s azóta nem látott szeret-teink kedves szava csendül meg füleinkben: . . .

. . . Kedvesen akkor, fájdalmasan égetve ma . . .
„Ha majd egyszer a síromon kivirít a rózsza, jöjj ki hozzám csendes estén egyetlen szóra. Tépd le azt a kis virágot . . . mondj egy forró imádságot . . . hiszen megérdemlem. Tudd meg, ha a rózsát téped: szívem fakasztotta néked . . . egyetlen szerelmem! . . .”

Uram! Hozzád imádkozunk. Általad, szent akaratod, vezérleted mellett óhajtunk megpihenni, megnyugodni . . .

Megpihenni. Megnyugodni . . .

. . . „Oh ez édes gondolatnak. Tiszta üdvét csak olyan szív érzi mélyen és igazán, mely maga is — tengerek-ként — harcban állt a zivatarral s játéka volt szenvedélynek, vad viharnak, zúgó harenak.

. . . Megpihenni. Megnyugodni.

. . . Kikötőbe térni s biztos révből, mosolyogva visszanezni messze, rémes végtelenség távolába; látni még a láthatáron lezuhanó vész utolsó árnyait és hallani, hogy mint húzódik más vidékre tompa, félelmes morajjal. A bodogság és nyugalom szigetéről látni mindezt, . . . védő, nyájas tűzhely mellől, kedvesünket átölelve s virágoktól, fénytől, daltól elárasztva: nincs nagyobb üdv! . . .

. . . Nincs nagyobb üdv: mintha mindaz, ami küzdés, ami harc és fájdalom volt, megtalálja gyógyulását, békességét, vigaszát s diadala mámorában szívünk büszke versengésre kél a fénylő csillagokkal s tisztább fényvel, égőbb lánggal hinti széjjel sugarait, mint maga a déli nap . . .

Uram! ezért imádkozunk! Atyánk ezt kérjük tőled!

. . . Ha vannak, kik egy nehéz, súlyos terhet viselnek vállainkon s úgy mentek oda . . . a nagy temetőbe:

¹ Dingha Bélának ez a néhány sora akkor jutott eszembe, mikor a Karlsbadban eltemetett nagyhódosi fiúról volt szó.

azok maradjanak ott . . . pihenni, nyugodni. Ha vannak, kiknek szívük tört s imádságuk, sóhajuk csak ez:

„Én a bánat testvére vagyok. Fejemen tövis korona, szívemben dárda. Én tölem a föld megtagadta melegét, a nap világosságát. Az én tavaszom téllé vált, az én szívem jéggé dermedt. Az én virágaim elhervadtak. Engem a földhöz immár nem fűz semmi, érzéketlenül állok itt, mint az országúton az útmutató, de mint ez, mutatom az ösvényt az örök élet kútfeje, az Isten felé. Te hozzád örök igazság, örök szeretet!

Uram! azokat hívd el: pihenni . . . nyugodni! Azok mellé a társaik mellé, akik szabad, boldog hazáért rajongó szívvel küzdöttek s küzdenek. — a reményben, hogy hazájukat nem latják többé . . . soha . . . soha!

Diadal koszorúval hozd vissza azokat, kikre itthon szerető szívek várnak. Vigasztald meg Uram az apát, az anyát, ki gyermekének fel nem állított ravatala felett minden könnyét elsírta. Vigasztald meg a tört szíveket, a szétzúzott reményeket, a sárba fült ábrándokat.

Ezért imádkozunk, ezért könyörgünk.

Diesőséget mi fegyvereinknek, vigaszt nekünk, boldog, szabad jövőt hazánknak! Isten! igazságnak, szeretetnek erős, örök Istene add meg nekünk. Amen.

* * *

Ez az imádság pedig azért került papírra, mert mesemeg Szatmáron voltam. És az én ismerős, meg ismeretlen jó barátaim addig zaklattak, míg haza jöttem s leültem írni. Szatmáron pedig azért voltam, mert ott tartottuk meg őszi közgyűlésünket, még pedig november 12-ikén a németi ref. egyház tanácstermében. Ne tessék megjedni szerkesztő úr, nem csapok fel referensnek. Ezt már csak azért nem tehetem meg, mert későn érkeztem a gyűlésre. Az esperes úr imádságából, jelentéséből nekem csak az utóbbinak a vége jutott. A helyi-érdekű ügyekről meg miért szóljak?!

Hanem valamiről mégis szólanom kell. Arról a megrovásról, amelyben esperesünk részesített bennünket, mikor diskurálni kezdtünk. Épen arról volt szó, hogy az a . . . i egyházban még nincs behozva a közép-európai zóna-idő. Helyes. Hiszen ellenkező esetben mi különbség volna a . . . i meg közép-európa között? Így aztán minek hallgattunk volna oda? Mikor köztünk épen arról volt szó, hogy Páris hol fekszik, meg mi az a Tsingtau? Az elsőre könnyen megegyeztünk, a második kérdés azonban fogós volt. Én pl. azt állítottam, hogy ismerem. Diák koromban láttam birkózni Debrecenben, s mondhatom jól kidolgozott karjai voltak. Állításomra általános nevetés volt a válasz, míg fel nem világosított valaki, hogy nem igen birkózhatott, mert az nem más, mint a Szatmárt a Popokatepetl-lel összekötő esatorna. Nem tisztázhattuk a kérdést, mert lecsapott a szó: „mi dolog ez urak? nem szoktunk mi ilyen zsvajban tanácskozni!” A magam részéről úgy elfeledtem Tsingtaut, hogy még akkor is, midőn a fehér asztal-

Krisch Károly

cserépkályha nagy raktára

Debreczen, Hunyadi-utca 13. sz.

Altalam fölállított, vagy átalakított cserépkályhák a müncheni fűtőtechnikai-intézetben tanult legpraktikusabb fűtőszerkezettel lesznek ellátva, minek következtében a fűtőanyag 80—90%-a használdik ki.
Telefon 12—18.

nál már lehetett róla beszélni, mindig az egykori kínai vezér: Luong-Tom-Hi nevét mondtam helyette.

Ha még azt is megemlítem, hogy a meg nem fejeit Hymnuszt, meg a Szózatot épen oly fegyelméletten tudjuk eldalolni, mint ahogy tárgyalni tudunk, azt hiszem, hogy befejezhetem amúgy is hosszúra nyúlt leveletem.

Vagyok Garbólczon, 1914. évi november hó 14. nagytiszteletű szerkesztő úr iránt

kiváló tisztelettel:

Garbólczi.

Napról-napra.

XXI.

November 19.

„Magyarországi szent Erzsébet“ ... II. Endre leánya meghalt 1231-ben.

Vörösmarty Mihály meghalt 1855-ben.

Vukovics Sebő, 1849-ben igazságügyminiszter, ki a Kossuth és Görgey közötti viszály kiegyenlítésében pártatlan munkát vitt véghez, meghalt Londonban 1872-ben.

November 20.

Dévény-Ujfalunál Görgey megveri Windischgrätz előhadát, 1848. Letenyén Perczel tábornok ugyanezt eszeleksi a horvátokkal, 1848.

A lánczhid ünnepélyes megnyitásának napja. Haynau volt az első, aki átment rajta a „Gotterhalte“ harsogása mellett, 1849. Beszéljünk valamit a hídát őrző négy oroszlánról is, amelyeknek a művész elfeledett nyelvet esinálni. Emiatti bánatában aztán beleugrott a Dunába. Hogy ő legyen az első hídavató. Gyönyörűen megcáfolja e mesét Tóth Béla. De nálánál is szebben Marsalkó, a művész, aki az aggok szép csöndes halálával, végelgyöngülésben múlt ki a világból 1883-ban. A notórius hazugságra ő csak annyit mondott: „Nem vagyok én hűsfüstölő, aki a nagy nyelveket keresgéli“.

Most már csak azt szeretném tudni, hogy Marsalkó nős ember volt-e, vagy nőtlen? Szeretném tudni pedig azért, hogy igazat mondott-e a nyelv-keresésre vonatkozólag? Kérem szerkesztő urat: úgy a lap hátulján tessék ezt megüzenni nekem. Addig hallgatok a nyelvről, amelyről pedig az van megírva, hogy mennél kisebb terjedelemre, annál nagyobb erőre nézve.

Volt egyszer egy fiatal menyecske, akinek valami pattanás keletkezett a nyelvén. Szent Isten! oda a fegyver!

Timurlenk lándzsája eltörik ... ördög vigye, lesz más. Attila elveszti Hadúr kardját ... megmarad a karja. Toldi gyermekfej nagyságú buzogánya, melytől nem kímélte a cigány a vasat, leesik helyéről akkor, midőn legjobban kellene: türhető. Bezeredy buzogánya meghibban, mikor Orsichot kellene vele agyonütni ... se-baj ... nem esett ki a világ feneké. Báthory Gáborról az a hír, hogy kardjának egy csapásával képes levágni

egy bikának a nyakát. Király ő felsége szeretné ezt látni. Báthory megmutatja. Király ő felsége szeretné, ha más is megtenné ezt, pl. valaki az ő németjei közül. Száz bika sebesül meg, de egy sem válik meg a nyakától. Király ő felsége bosszús, hogy Báthory őt megcsalta: nem azt a kardot adta a német vitézeknek, amellyel ő vágott. Hiába a védekezés: a kard az, de a kar nem az ... a kard elvételük tőle. Se-baj ... Erdélynek nincs belőle vesztesége. — Zeyk Domokos kardja ketté török egy eléje tartott orosz lándzsán. Elenyésző, szóra sem érdemes semmiség, hogy ennek következtében elesik Erdély egyik legderekabb leventéje. Ki törődne az ilyen semmiségekkel akkor, midőn egy fiatal menyecske (lakása: fényes palota, szalmafedett kunyhó Európában, Ázsiában, Afrikában, Amerikában, Ausztráliában és a Túlvilágon) a nyelve megfájul?!

Nosza orvoshoz! Uram, ez a bajom! orvosságot, gyógyírt! Országot nem egy lóért, hanem egy szem medicináért! Hol a régi jó öreg orvos, aki szóljon: „pihenesse asszonyom!“

Boldog Marsalkó! aki kicsiny és pihenő nyelveket tudott alkotni.

November 21.

Kisfaludy Károly meghal 1830-ban.

November 22.

Bottyán beveszi Tatát, 1705.

November 23.

V. László megesküszik, hogy nem fogja bántani Hunyady Lászlót 1456-ban. Nagyon tudjuk, hogy esküjét hogyan tartotta meg. De maga is meghalt egy évre az eskütevés után. Épen azon a napon, melyen esküdött. A magyarok Istene olykor bottal is ver. V. László 1457-ben halt meg.

Riczko ezredes Gyalun megveri Urbánt, 1848.

Az erdélyi múzeum megnyitott 1859-ben. A magyar tudományos akadémia küldöttjeinek élén br. Eötvös József jelent meg a megnyitáson Szól szépen, magához méltóan: ... voltak idők, midőn minden nemzetnek biztossága s azon állás, melyet a világban elfoglalt, csupán anyagi erejétől s a harcias szellemtől függött, mellyel elleneivel szembeállt s hogy e hon, mely a keresztyénség védfalának nevezetett, annyi megtámadások után még fennáll, eléggé bizonyítja, miként a nemzet, melyre e határok megőrzése bízott, ezen ére-nyeknek nem volt hiányában. De az idők megváltoztak s ki az európai népek újabb kifejlődését, ki azon irányt tekintti, melyben korunk halad, azon meggyőződésre jut, hogy hadiképesség, erély, sőt maga azon férfias szilárdság, mellyel valamely nép nemzetiségéhez ragaszkodik, sem elégségesek többé ennek fentartására. Napjainkban az idő emelkedő dagályának csak oly nemzet állhat ellent, mely műveltség tekintetében is magasabban áll; s csak mióta áthatva ezen meggyőződéstől arra törek-szünk, hogy e nemzet, amennyiben hátrább maradt,

Európa legműveltebb népeivel egy színvonalra emelkedjék s ha ereje engedi, őket megelőzze; akkor teljesíthetjük őseinktől öröklött kötelességünket, mely most mindig csak az, hogy a magyar magához méltó helyet foglaljon el...

És itt lehetne arról is szólni, hogy a szép múltú Debreceni Protestáns Lap ennek az eszmének szolgálatában állott eleitől fogva s áll ma is.¹ Miért hát íranta a hideg közöny? Avagy csak akkor fog már kelleni, mikor korpótléket és kongruát hirdet? Vagy csak akkor, ha két nagytehetségű ember összekap valami tudósításhól származó lobogó ingújjon?! Miért nem hozza tudását, erejét, tehetségét ide minden, hogy az olyan kófic napról-napra író leszorulva a térről, csak olvasná ezt a lapot?! — Miért?!

November 25.

Katona Miklós honvédjeit Deésnél megveri Urbán. Szegény! ő is győzött legalább! 1848. G.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Katonáink karácsonya.** Közeledik karácsony ünnepe. Más években ez a béke és a szeretet ünnepe. De milyen lesz a mi idej karácsonyunk? Ha elárvult családi otthonunkban akarjuk megülni, akkor nagyon bánatos karácsonyunk lesz. Mert hiszen alig van családi asztal az országban, amelynél egy, vagy több helyet üressen nem hagytak volna a hadbavonultak. Ezért az idén nem a családi tűzhely mellett, hanem künn a harcúterén kell megülnünk a szeretet ünnepét. Ott, ahol most a nemzet legkedvesebb fia van. **Karácsony estélyén forradjon az ország népe egyetlen nagy családdá és zarándokoljon szeretetével a katonai táborokba. Minden egyes katonáinknak jusson karácsonyi ajándék. A szeretet génusza vonuljon végig a táborozó helyeken és látogasson el a legtávolabbi lövészárkokba is.** Hadd tudják meg a hős fiúk, akik testvéri egyetértésben, vállalva küzdenek királyukért és hazájukért, hogy Magyarország az édes szülő s eretetével, haláljával és büszkeségével gondol mindegyikükre. **Herczegh Ferenc.**

— **Az alsószabolcs-hajduvidéki ref. egyházmegye** nov. 18-án tartotta Debrecenben őszi rendes közgyűlését Szabó Lajos esperes és Kovács Gyula egyházmegyei gondnok elnöklete alatt. A gyűlés legkiemelkedőbb mozzanata a Szabó Lajos esperes imádsága és elnöki megnyitója, valamint az újonnan választott tanítók és tanítónők eskütétele volt. A terjedelmes tárgysorozattal délre végzett a közgyűlés. Felszólalás csak egyetlen tárgynál volt. Délután bírósági ülés tartatott. A vámospécsi lel-

¹ Dr. V. I. közbeszól: „Remélem: nem hiszed, hogy a te cikkeid által?!“ — Nem, Pista, nem hiszem. Hiszen ezek szappanbuborékok, semmivé lesznek, mielőtt útjokat behutnák! — De lehetnek valami más, egy kérdőjel: hol kétek?! G.

készválasztás ügyében beadott panaszt a bíróság elutasította, a megválasztott lelkészt megerősítette. A hajdúnánási lelkészválasztás ügyében a beadott panasz folytán a vizsgálatot elrendelte. A közgyűlési tagok délben az Angol királynőben barátságos ebédre gyűltek egybe, hol megjelent Kiss Ferenc áll. tudomány egyetemi rektor is.

— **Ajándék a sárospataki könyvtárnak.** Révész Kálmán kassai lelkész, abauji esperes a sárospataki főiskolának ajándékozta Debreceni Ember Pál halotti prédikációinak eredeti kéziratát. „Hadd legyen együtt a többivel“ (az Ember Pál-féle kéziratokkal). Szerencsét kívánunk a testvér főiskolának ehhez az adományhoz, melyet mi is szeretünk volna, lévén Debreceni Ember Pál a mi városunk szülötte és az első ispotályi lelkész. Ez a tudós lélek nagy hanyattatásokon ment keresztül a kuruc világban. Mindenütt menekült a háborútól s mindenütt a veszedelembé került s utoljára még tudós neve is feledésbe merült. Egyháztörténetének a kézírata megcsontulva, más név alatt adatott ki (Lampe). Hogy a kiadott munka csonka, azt régen tudjuk, hogy a kézirat többször lemásoltatva még előkerülhet valami pályamunka felében, jó magunk is megállapítottuk, de a teljes kéziratot tényleg Révész Kálmán fedezte fel és kerítette elő. Régen foglalkozik hát a tudós kassai pap és esperes Debreceni Ember Pállal, akinek a halotti prédikációi is immár oda kerültek a híres pataki könyvtárba.

— **Halálozás.** Konez Sándor abádszalóki református lelkész f. hó 14-én, életének 51-ik. boldog házasságának 24-ik évében hosszas és kínos szenvedés után jobblétre szenderült. A boldog emlékü halottat feleségén kívül édes anyja, testvérei és sógorai gyászolják. Legyen emléke áldott!

— **A kisújszállási diákok.** Nagyságos Szerkesztő úr! Az alábbi tudósítást azért írom meg, hogy hazám testvér intézetei hadd lelkesüljenek az ilyen nemes tettek. S kövessenek!! — A kisújszállási ref. főgimn. négy felső osztálya folyó év okt. 25-én jótékony tornaversenyt rendezett, belépti-díjjal. A befoly 105 korona összeget a „Veres Kereszt“-nek küldte el. Most az „Arany János önk. kör“ nov. 9-iki ülésén osztatlan lelkesedéssel 500, a „Zenekör“ pedig, szerény vagyonkájából 100 kor.-t jegyzett az állami hadi-kölesőre. Mi így harcolunk az ellennel! Be szép volna ebbe versenyezni!... Gimnázisták, testvéreim ébren vagytok-e?!... Maradjok bocsánatkérő alázattal: Kisújszállás 1914 nov. 16-án. Sápy Dezső, önk. főjegyző.

— **A Pálóczi Horváth Barna-féle festmények** sorshúzása f. hó 26-án megtörtént. Egy olyan szám jött ki, melyet tulajdonosa eddig még nem váltott ki. Jövő számunkban teljes részletességgel.

— **Kitüntetett debreceni katonák.** A hadsereg főparancsnoksága az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásuk elismerésül Bagoly Sándor debreceni 3. honvédgyalogezredbeli őrmesternek az I. osztályú ezüst vitézségi érmet. Szöllős Sándor és Orosz Dezső debreceni 3. honvédgyalogezredbeli őrmestereknek pedig a II. osztályú ezüst vitézségi érmet adományozta.

— **A tiszáninneri ref. egyházker. őszi közgyűlése.** Papszentelő gyűlés következett volna Patakra. Azonban a rendkívüli idők miatt a papszentelés elmaradt s a közgyűlést Miskolcon tartották meg november 18-án. Főleg a töke-segély dolgában volt szükséges összejönni,

hogy az egyházker. ajánlatával az iratok a konvent előtt legyenek, mihelyt azokra szükség talál lenni. A szükség nagy, a remélhető fedezet kevés. A kérelmezett összeg három millió körül járt. Természetesen sokat töröltek már az egyházmegyék s még a kerület is, de még így is több, mint amennyi előreláthatólag a kerületnek percent szerint jut. Nagy, de közhelyességgel találkozott tétel a kassai egyháze. E hegyen épült várost a kerület negyvenezer koronára ajánlja. A történelmi idők a gyűlést és tagjait sietésre ösztökélték. A kerület délelőtt is, délután is ülésel egy nap alatt végzett. Az elnöki előterjesztések során a közgyűlés hivatalosan tudomásul vette Zoványi távozását, valamint azt is, hogy felfüggesztése idejére a bíróság ítélete alapján a főisk. pénztár neki a több mint 15.000 korona elmaradt javadalmazást kifizette. Ferenczi Árpád a fizetéséhez szintén jogot formál s ezt per útján kívánja érvényesíteni. E szerencsétlen ügyek likvidálása a kollégiumnak egy egész vagyonába kerül. A bejelentett személy-változások során nevezetesebbek a Czinke István gömöri esperessé, Komjáthy Gábor főisk. papi gondnokká, Somarjay János rimaszombati főgimn. igazgató-tanács elnökévé és Loysch Ödön rimaszombati főgimn. igazgatóvá történt megváltása: Veress Samu rimaszombati főgimn. ig. nyugalomba vonulása, Bornemissza László lemondása a gömöri egyházmegye gondnokságáról és Lukács Gézaé a rimaszombati ig. tanács elnökségéről. Iskola ügyek nagyon kevés intézkedni valót kívántak. Sok aggodalomra adott okot a rimaszombatiak jelentése a főgimnáziumnak szinte válságosnak mondható anyagi helyzetéről. A tárgysorozat nagy részét konventi határozatok, egyházmegyei felterjesztések, adás-vételi szerződések s miniszteri leírások töltötték ki. Bírósági ügy csak kettő volt. Sok fejtorésre adott okot a hadi kölcsön ügye. Azt mindenki érezte, hogy valamit tenni kell, de a módját nehéz volt eltalálni. A főiskola s az egyházkerület is maga helyezi el tőkét s ezért készpénz, vagy betét felett egyáltalán nem rendelkezik. Mégis felhatalmazta elnökségét, hogy hitel műveletek igénybe vételével jegyezzen oly magas összeget, amilyent finanszírozni csak lehetséges lesz. Együttal felhívta az egyes egyházakat is a lehető legnagyobb áldozatkészség tanúsítására. A gyűlés néptelen volt. Világiak kevesen jöttek s az egyháziak közül is sokan elmaradtak. De az esperesi és jegyzői-kar teljes számmal jelen volt. X—Y.

— **Nyugdíjazott lelkész.** Bélteky Lajos pocsalyi lelkész, ki jövő december hó 31-én tölti be lelkészi működése 40-dik évét, nyugdíjba megy. Vele a lelkészi pályán nagy érdemeket szerzett ároni család nestora vonul el a cselekvés színteréről. Bélteki Lajos szatmári jó nemes családból való (a család tagjai a dunántúlra is eljutottak), atyja tanító volt, ki derék fiait mind papoknak nevelte. A négy fia volt *Albert* botpaládi lelkész, ki esperes is lehetett volna (a múlt években hunyt el), *Gyula* eszéklői pap, *Lajos*, aki most megy nyugdíjba és *Géza* a legkisebb, aki régebben hunyt el, a 82-diki grádus kedves emlékű Gyejese. Bélteky Lajos nyugalomba vonultával még ketten maradnak a lelkészi karban a családból: Lajos a szatmári, volt szoboszlói lelkész és nagybátyja Gyula a eszéklői lelkész.

— **A munkácsi vár.** A vereckei szoroson a múltkoriban beözönlő muszka-had. épen mint a honfoglaló ősök, egyenesen Munkácsra tartott. Menekült is mindenki, aki tehetett, no meg aki félt. (Azóta már megszoktuk ezt a mozgalmas állapotot s ma már meg se

mozdulnánk, nem úgy, mint a patakiak, illetve zempléniek.) Várady Gyula, a beregi egyházmegye gondnoka, Munkács országos képviselője nem félt s épen ekkor szüretelt. Szüretkor úgy is szokásos a lövöldözés, békaeregetés, tüzgyújtás s az ő szüretéhez kétfelől is szolgáltatták ezeket a díszleteket. A hegy mind a két oldalán dörgött 3 napig dörgött, míg a mieink felkészültek és a muszkákat ki nem űzték. A 3 nap alatt az ellenség Munkácsot bátran elfoglalhatta volna, de mégsem foglalta el. Nem mert bevonulni a városba a híres munkácsi vártól, mely nem volt feljegyezve az orosz térképen s melyet a vezető tiszt komoly, erődített helynek nézett. Az is a munkácsi vár, a Zrínyi Ilona s a magyar nők hősi bátorságának emlékét őrzi ma is. Vetek, hogy az osztrák fogházat csinált belőle. Katonai iskolává kell tenni, mert e falak még üresen is védik az országot.

— **Vallási béke.** A soproni evang. lapban szemrehányásképen olvassuk, hogy az egyik vidéki kórházban ápolt kath. vallású tiroli katonákat sohasem látogatta felekezetének papjai közül senki. Ez a szemrehányó figyelmeztetés is annak a jele, hogy a különböző felekezetek közelebb jutottak egymáshoz. Megindító a szigeti eset is. Itt a reformatus főiskola helyiségébe kapott szerető hajlékot a kath. gimnázium. Az egyik délelőtt, a másik délután tanít. A kath. gimnáziumot felekezeti céllal alapították, hogy elvonja a kath. fiúkat a protestáns befolyás alól. Most szépen megférnek együtt s ha így haladunk, még arra is ellehetünk készülvén, hogy isteniszteletet is felváltva tartjuk a közös templomokban.

— **A medgyaszói lelkész.** A korszerű egyházi beszédek és sok történelmi heszélyek írójának, néhai Zombori Gedőnek örökebe Sütő Kálmán (előbb miglész, most semjéni) lelkész választott meg. Sütő Kálmán a mi lapunknak is munkatársa, komoly, magvas, bátor cikkeiből ismerik olvasóink (régebben sürjében írt), személyisége is megnyerő s azok közé tartozik, akikre intelligenciájuk s jellemük révén hivatás vár. Ezt mutatja, hogy valósággal kapkodták eddig a gyülekezetek. Szeretettel köszöntjük.

— **A háborúról.** A lapok erről írnak, ez foglalja el a lelkeket mindenütt. A tudós is erről a nagy problémáról gondolkodik. A háború és vallás viszonyát tárgyalja a többek között Deissmann berlini egyetemi tanár s megállapítja, hogy a vallás nem tudta ugyan megakadályozni a háborút, de régi és új erőket hozott mozgásba. A haza- és emberszeretet csodái most láthatók leginkább. Nőtt a lélekerő, testvérként egymásra ismertek az emberek, megszentelődött a bajtársak és barátok közti viszony, életbe lépett az egyetemes papság elve. A keresztényiség a polarítások vallása, melynek gazdagsága nem merül ki a szeretet vallásának formális életében. Benne egymás mellett helye van a szelidségnek és harci készségnek, az áldásnak és átoknak. A hit éppen olyan halálmegvetést követel, mint a harci készség. A vallásban nem a múlt interpretációjáról, hanem az isteni szellem jelenlegi áramlásának megőrzéséről van szó. Ebben az értelemben napjainkban, mint az erő vallása jelenti ki magát, mely a háborúval szemben nem mond csődöt, hanem a bennünklevő, de még nem sejtett lelkierőket oldja fel és segíti kifejtésre. (A „Vossische Zeitung“-ból.)

— **Ravasz László előadása.** A háborús délutánokat Kolozsváron is rendszeresítették. Egy ilyen alkalommal hangzott el dr. Ravasz Lászlónak, a reformatus fakultás tanárának „A háború és az értékek harca“ c.

előadása, amely hatalmas lendülettel emeli ki a háború által nyert új értékeket. Élvezettel olvastuk ezt a gondolatgazdag, színes tanulmányt, mely annyira magán hordja a dr. Ravasz László választékos, képzett, tudós, elmélyedő egyéniségének a helyegét. Csak azt találjuk különösnek, hogy ez a dolgozat az erdélyi egyházkerület hivatalos lapjában jelenhetett meg. Az erdélyi kerület ezt a világmérvőzést nem tartja olyan fontosnak, hogy abba papjait és hittanhallgatóit elbocsátaná, még a sebesült-kísérői tanfolyamról is letiltani látszik őket. . . . Most, midőn még a nemzetiségek is versenyeznek a hazafiasságban és készek vért ontani a közért, a Kenessey érzélgős, degenerált keresztyénségének a hatása alatt az erdélyi magyar reformátusok allanának hátra? Mi lesz a világból, ha midőn lételünkről van szó, mi is gyáván hátrább állunk s ahelyett, hogy erőt adnánk hiveinknek a nagy küzdelemben, megrendítjük szívükben a hitet. Nem lágy pásztorok kellene most, hanem hiterős egyéniségek, olyanok, mint akik régen Erdélyben éltek.

— **E hét** a világháború szenzációit hozta nap-nap után az érdeklődőknek. Nemcsak franciák és angolok reménykedtek az oroszok-nak Berlin felé való gyors és minden akadályt elseprő előnyomulásában, hanem még közülünk is félték az aggodalmaskodók a lehetőségtől. S az orosz invázió helyett im olvassuk a szebbnél-szebb diadalok egész sorozatát, melyet a németek és mi aratunk az előre törekvő oroszok felett. Kutno—Lodz és Krakó-nál elfogott oroszok ezrei s a Kárpátokban tönkretvert betörők temetetlen hullái hirdetik, hogy az orosz kolosszussal szemben is mi vagyunk a helyzet urai. S ha a franciák és angolok az orosz sikereire alapítják jövő szerencséjüket, úgy ép oly rosszul fognak járni, mint a megcsalt szerbek, kiknek hazája felett kérelhetetlenül utoljára megkondukt a halálharang. Hős fiaink harci készsége rövidesen el fogja földelni e bűnös országot, mint ahogy a nagy kalmárt is legérzékenyebb pontján fogja halálosan megsebezni az izlam újra ébredt ereje: az Indiát és Európát összekötő Szuézi csatorna parjain. Bizalmunk tehát jogosult, ha Isten segítségével a győzelemre számítunk.

— **A nemzet hadi kölcsöne.** A hadi kölcsön jegyzési ideje lejárt s a magyar nemzet a legfenyesebb példáját adta érettségének, hazafiúi lelkesedésének és szolgáltatási képességének. Hős katonáink eltartására s a háborús költségek fedezésére nemzetünk 1 milliárd koronát jegyzett, olyan összeget, amely ellenségeinket is csodálatba ejti gazdasági erőink jelenléte felől s a magyar állam hitelképességét jövőre hihetetlenül fokozni fogja. A legteljesebb elismeréssel borúlunk le a nemzet nagysága előtt. Püspökünk 20.000 kor. jegyzett.

— **Hadiadó.** A kormány a képviselőház elé törvényjavaslatot terjesztett be a 20.000 koronán felüli jövedelmek hadi célra való megadóztatásáról. A megadóztatás csak 1915-re van tervbe véve s alóla kivételnek az erkölcsi testületek, intézmények. Nagyon helyeselnük a hadiadó behozatalát, mert az állam általa épen azoktól kér, akik ez újabb terhet úgy sem érzik meg és — tisztelet a kivételeknek — akiknek önkéntes bőkezűsége eddig épen nem állott arányban a kisemberek és középosztály adakozási készségével.

— **Tabóri lelkeszi szolgálatra** újonnan Boda Péter nagyberényi és Hidegh János büssüi református lelkeseket hívták be. Mindkettőt a külsősomogyi egyházmegyéből. Úgy tudjuk, még többeket fognak behívni.

— **Nyilatkozat.** Igen tisztelt szerkesztőség! Tekintve a mai világhelyzetet, amely nálunk legalább a politikát teljesen kizárta az aktualitások köréből s figyelemmel erre a szép hármóniára, melyet semmiképen megzavarni nem akarok, csak a legrövidebben azt a politikai vonatkozású hírt, magát a száraz tényt, amelyet én úgy az országos párt, mint a helybeli pártelnökségnek még f. évi október hó 31-én bejelentettem az előbbinél s ennek határozatát hiában varva, november 7-én az utóbbinál s egyszerű közlést kértem, hiába ezt is. Így kénytelen vagyok magam kérni magának a száraz ténynek közlését. Igen kérem tehát az igen tisztelt szerkesztőséget, hogy e mégis közérdekűnek mondható tényt, hogy én az országos Egyesült Függetlenségi és 48-as pártból és a pártkörből kiléptem, teljesen párton kívül állok, semmiféle politikai pártba be nem lépek, sőt a politikai élettől a legközelebbi időben teljesen vissza fogok vonulni, becses lapjában a legközelebbi számban közzétenni méltóztassék, amivel engem igen nagy hála kötelez. Fogadja a mélyen tisztelt szerkesztőség előre is hálás köszönetemet, mellyel vagyok kitünő tisztelettel *dr. Tüdös János* ügyvéd, országgyűlési képviselő, a debreceni Első Takarékpénztár jogtanácsosa.

— **A tanítóképzőintézet növendékeinek hazafi-sága.** A debreceni tanítóképzőintézet ifjúsága évek hosszú során gyűjtött segélyegyleti alapjából 5000 koronát jegyzett a hadikölcsönből s a hadban levő katonák részére pedig már eddig is 33 korona gyűlt be, holott még csak a két felsőbb osztályban fejeződött be a gyűjtés. De még meghatóbb ennél a gyakorló iskolai növendékek gyűjtése. Kiváló tanítójuk Kiss György a napokban előtök erről a tárgyról tartott vallás-erkölcsi beszélgetést: Jézus megsiratja hazáját. Az ártatlan gyermeki szívekre oly hatással volt ezen beszélgetés, hogy 54 K 75 fillért gyűjtöttek a nemes célra. Ebből egy 50 koronás magyar hadi kölcsön-kötvényt vettek, a megmaradt összeg pedig a hadban levő katonák részére szánt adományokat gyarapítja. A gyakorlóiskolai növendékeknek ily nemes irányban való vezetéséért elismerés illeti Kiss György jeles tanítónkat

— **A tűzkárbiztosítási bevallások.** Főtiszteletű püspök urunk közel 4 hónappal ezelőtt bocsátotta ki a 4332 sz. a. kelt főpásztori körlevelét, melyben a Fonciére Pesti Biztosító intézettel kötött újabb 10 évre terjedő szerződés foganatosítása céljából sok szükséges és megnyugtató információ nyújtása mellett a bevallási iver pontos kiállítására, a bevallások reális értékben való eszközzésére hívta volt fel a presbiteriumokat. A bevalláshoz szükséges nyomtatványokat a biztosító intézet rég szétküldte. A korábbi próbabevallási iver az újabb bevallások megkönnyítése céljából visszaküldettek az esperesi hivatalok útján az egyes egyházközségekhez. Úgy tudjuk, hogy a bevallási nyomtatványok kitöltésének és beküldésének a határideje már lejárt, de eddig még egyetlenegy egyházmegyéről sem kerültek fel a dogozatok a főt. püspöki hivatalhoz. Pedig azoknak felülvizsgálása, azután a biztosítási kötvények kiállítása is sok időt fog igénybe venni. Az a veszedelem fenyegeti az összes biztosítási kérdést, hogy a dolgok menete nem juthat el a teljes készenlétel stádiumához

az új év első napjára. Fontos érdek parancsolja, hogy a bevallások sürgősen eljussanak az esperesi hivatalokhoz. Tévedés azt hinni, hogy ha valaki elkésett az esperesi hivatalhoz való felküldéssel, azzal lesz helyrehozva a késés, ha közvetlenül a főt. püspök urhoz küldi az egyházközség az iratokat. Azokat látnia kell az esperesi hivatalnak is, mert a realitás első sorban való ellenőrzése ott történik. Nehány ilyen tévesen felküldött iratba alkalmunk volt beletekinteni. Aggódunk, hogy a dolgot sok helyen elől kell kezdeni. Mert nem csak a kitöltetni kívánt némelyik kimutatás maradt el, hanem a bevallás összege is mögötte marad a próbabevallás summájának. Ez pedig nem nézhető el. Felhívjuk ezekre a nehézségekre lelkészársaink gondos figyelmét.

— **A debreceni diák-önkéntesek búcsúztatása.**

Pénteken d. u. 6 órakor a díszteremben gyűlt össze a régi kollégium és az új egyetem. Tanárok, tanulók, közönség, még a pedellusok is. Eljöttek búcsúztatni a katonának állott hős diákokat, akik már mind katonai uniformisban, zászlósan állottak kettős sorfalat. Ott voltak tisztjeik is, akik a legnagyobb szeretettel képezik őket. Mély áhitattal zendült az ének „Te benned bízunk...” s azután előállott egyik diák katona és szép formás beszédben elbúcsúzott a tanároktól, az itt maradtaktól, a püspöktől és a vén falaktól. Énekes, dalos, vidám diákok voltak, énekes, dalos, vidám, Istenbízó katonák lesznek, amik hátok megett vannak, nem felejtik, a mire a szívök hajtotta, ami előttök áll, arra teljes erővel igyekeznek. Isten őket úgy segítse. Hát segítse is. A rektor szólott ezután, a szó mestere. Oly kenettel, oly csodaszépen, mint tán még soha. Fáj elválni ettől a seregtől, fáj oly nehéz útra indulni látni ezt a lelkes ifjúságot és mégis boldogság, büszkeség s a legnagyobb öröm ilyen ifjakat látni. A vén kollégium s az új egyetem kettős dicsősége nyilvánul itt. Azt megkoronázták, ezt fenséges kezdettel indították. Köszöni ezt az Istennek, az iskolának, szülőknél és nekik. Sorba jöttek azután szenior, többi fakultások s végül a püspök. Soha még ilyen áldást. Még a tiszteteknek is köny esillogott a szemében. Énekszó után oszoltunk, nem, csak az étteremmé átváltoztatott tanácsterembe mentünk át, hol a falakon a régi kollégium s a magyarság nagy alakjai, professzorok, alapítók, költők, tudósok, hősök néztek le ránk. Mintha valami csodálatos glóriával és meglepéssel néztek volna. Itt volt felterítve, a debreceni nők s a kollégium így is megakarta mutatni a maga nagy szeretetét. A búcsúvaosorán részt vett a 3-ik honvéd zászlóalj tiszti-kara is. Vége, hossza nem volt a köszöntőknek, a dalnak, az éneknek. Mert dalolva, énekelve búcsúztak a vén kollégiumtól a debreceni theologus diák-katonák, az ifjú gárda s könyök és áldáskívánások között mi a többiek, a régi gárda.

— **Hibás hivatkozás.** Azt a felemelő jelenséget, hogy a lelkészek, illetve papjelöltek is odaállhassanak

a hazát védő harcosok sorába, némelyek még most is, midőn a végítélet szakadt le reánk, bizonyos szent (?) borzadással fogadják. Azt is korpoltálják, hogy nem helyesli azt az a magas állású államférfiú se (gróf Tisza István), kinek egyháziasságát és igazi liberális felfogását a vallásos kérdésekben, mindnyájan ismerjük. Nem volt ugyan alkalmunk személyesen megkérdezni gróf Tisza Istvánt, a kormány elnökének különben is drága az ideje, de a mi meggyőződésünk mégis az, hogy a reá való hivatkozás *se nem helyes, se nem tárgyszerű*. Gróf Tisza István melegen üdvözölte a hadbavonuló debreceni hittanhallgatókat, ez az üdvözlés fejezi ki hát megállapíthatólag az ő álláspontját. Akik utána indultak, azok ne gáncsolják hát ezeket a hazaszeretettől áthatott magyar papjelölteket, hanem példája szerint üdvözöljék azokat ők is.

— **U. Szabó Gyula emlékezete.** Múlt számunkban hoztuk dr. Pezskó Ernő főiskolai tanár szép emlékbeszédét a hű debreceni fiatal tanár felett, de magáról az emlékünnepeletről még nem számoltunk be. Pénteken este 5 órakor színültig megtelt a debreceni kollégium ima-terme, a 48—49-es országgyűlésről nevezetes oratórium. A padokat a diákság, a testvér-iskolák tanárai és előkelő közönség foglalta el. Az első helyen ültek a család tagjai, a rokonok s azok között dr. Baltazár Dezső püspök és felesége. A főiskolai kántus éneke nyitotta meg az ünnepélyt. Azután jön a megkapó emlékbeszéd, melynek képei (az emberi értékek piramisa), komoly tónusa megragadták a lelkeket. Befejezőül a Kölcsény Himnuszát énekeltük. Így áldoztunk a hős debreceni tanár emlékének, aki ott fent, északon, idegen földben alussza végső álmát, de akit övéi, míg élnek, soha el nem felejtene, akinek emlékezetét híven fentartja és évről-évre újítani fogja, a többi nagyokkal együtt, a vén kollégium.

— **A Bethánia Egylet hadikórháza** f. hó 15-én d. e. nyílt meg egy kis ünnepély keretében. Az ünnepélyen dr. Szabó Aladár elnök az irgalmas samaritánus példája alapján szólt arról, hogy az egyletet mi indította a kis kórház felállítására. Vargha Gyuláné az egylet általános működéséről szólt s arról, hogy ez új vállalkozás hogyan kapcsolódik bele abba. Dr. Thaly Lorántnak, a kórház főorvosának rövid beszéde s a Bethánia karának éneke után az egybegyűlt szépszájú közönség megtekintette a csinosan berendezett kórházat, mely most már készen várja a sebesült katonákat.

— **Az Igehirdető 1914 decemberi számának (ára 1'60 K) tartalma:** Könyves Tóth Kálmán debreceni ref. lelkész: Lerombolt erődök (Bűnbánati, háború idején.). — Dr. Deák János eperjesi ev. theol. professzor: Nyugodtak lehetünk, ha Istenben hiszünk (Háború idején.). — Kiss Albert ároktői ref. lelkész: Hitünk értéke a háborúságokban (Háborús időkben). — Takács Sándor mándi ref. lelkész: Az Úr közel (Adventi, háború ide-

jén). — Görög Ernő tési ev. lelkész: A megváltás válása (Adventi). — Erdélyi Imre ramocsaházi ref. lelkész: Válság idején (Adventi, háborús időben). — Lukácsy Imre dunavecsei ref. lelkész: Imé, hamar eljövök (Adventi, háborús időben). — Smid István rozsnyói ev. lelkész: Az Úr karácsonyi üzenete a küzdő magyarsághoz. — Takács Sándor mándi ref. lelkész: Karácsonyj. — Beyer Fülöp marosvásárhelyi ev. lelkész: Az Ige testté lett (Karácsony másodnapján). — Dr. Tóth Lajos sülemedi ref. lelkész: ... És egy kis gyermek őrzi azokat (Karácsonyi). — Révész János nagybányai ev. lelkész: Velünk az Isten! (Ó-év esti.)

— **Kik vesznek részt a sebesült ápolási tanfolyamon?** Hegedüs Ferenc lelkész, Konyár, Bihar megye. Futó András lelkész, Tépe, Bihar megye. Kájel Endre lelkész, Balatonendréd, Somogy megye. Demény Miklós lelkész, Kolozsvár, Tud. Egyetem. Csiky István fegyint. lelkész, Nagyenyed. Adorján István lelkész, Nyírtét, Szabolcs megye. Szeles Sándor lelkész, Beregdaróc, Bereg megye. Nagy Géza lelkész, Székelyszenterzsébet, Udvarhely megye. Sáhó István lelkész, Csákberény, Fejér megye. Csikesz Sándor lelkész, Kiscsány-Osztó, Baranya megye. Bányay Lajos h.-lelkész, Gyulavári Békés megye. Hörömpő Dezső h.-lelkész, Bilke, Bereg megye. Szondy István s.-lelkész, Ibrány, Szabolcs megye. Tóth János s.-lelkész, Budapest, Városligeti Fásor 5—7. sz. Tóth János s.-lelkész, Hajdúszoboszló. Jakucs Sándor s.-lelkész, Hajduhadház. Borbély Sándor s.-lelkész, Dicsőszentmárton. Kisküküllő megye. Sajtos Imre s.-lelkész,

Kenderes, Jásznagykunszolnok megye. Szeles Pál s.-lelkész, Penyige, Szatmár megye. Szabó Gyula s.-lelkész, Bánócz, Zemplén megye. Nagy Pál s.-lelkész, Kutyalva, Alsófehér megye. Kocsis Kálmán s.-lelkész, Fehérgyarmat, Szatmár megye. Nemes Imre s.-lelkész, Nagyenyed, Szatmár megye. Fábián Sándor s.-lelkész, Beregdaróc, Bereg megye. Doktor Dezső s.-lelkész, Szentes, Csongrád megye. Mohácsy József s.-lelkész, Milota, Szatmár megye. Kirner Bertalan s.-lelkész, Békés. Juhász András s.-lelkész, Battonya, Csanád megye. Szabó Kálmán, s.-lelkész, Torontálvásárhely. Tantó János s.-lelkész, Kajdaes, Tolna megye. Kiss Gyula s.-lelkész, Biharzsádány. Toth Ferenc s.-lelkész, Szatmáresere. Csabony István s.-lelkész, Ong, Abaújtorna megye. Kriston Elek theológus, Sárospatak. Garaezi Imre theológus, Sárospatak. Tiba András s.-lelkész, Kézmánzeg, u. p. Szamossülyi, Szatmár megye.

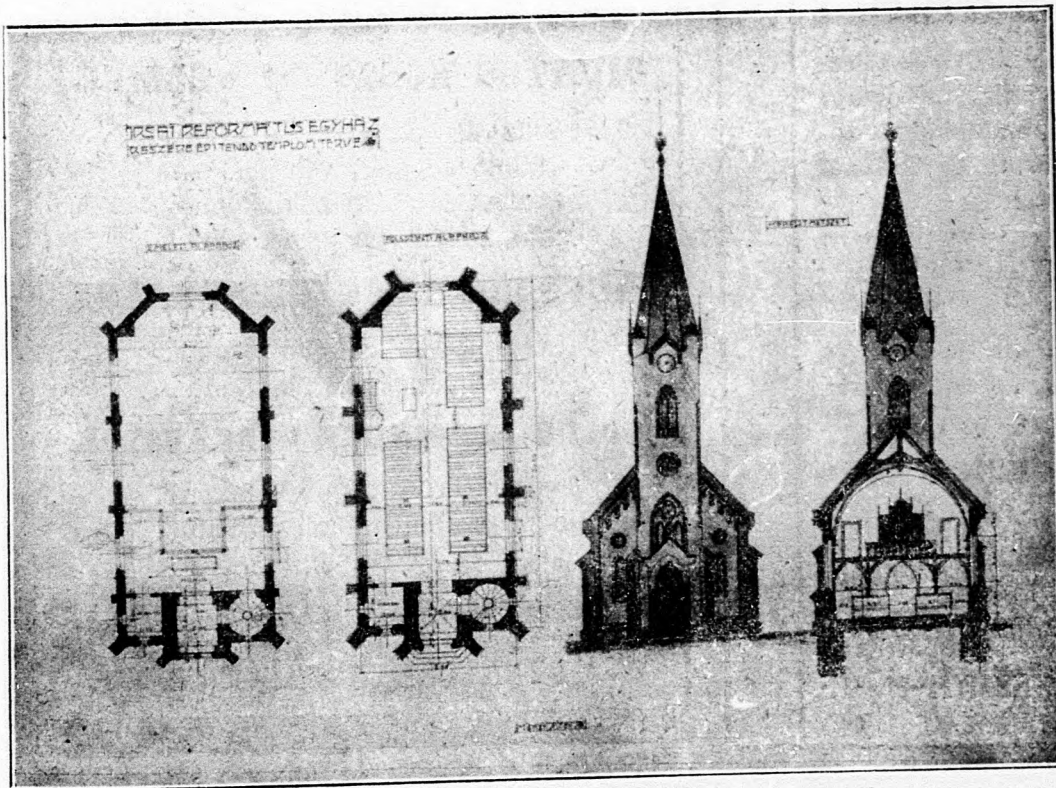
— **Az alsószabolcs-hajdúvidéki** ref. egyházmegyei közgyűlés a dr. Nagy Gábor halálával megüresedett egyházkerületi képviselőségre dr. Malatinszky József tanácsbíróvá választotta. A dr. Nagy Gábor tanácsbíró halálával üresedésbe jött tanácsbírói állásra a szavazatok beadását január 1-re tűzte ki.

— **Templomszentelés.** A fanciesali ev. egyházközség szépen renovált templomát e hó elején szentelte fel Thuróczy Pál ózdi lelkész, hegyaljai esperes.

Felolós szerkesztő: FERENCZY GYULA Dr.

Munkatársak: Soltész Elemér, dr. Veress István.

HOLLÓS és QUITTNER

építészek és építőmesterek

Budapesten

VIII., Mária-u. 11. sz.

Telefon: József 34—10.

Elvállainak mindennemű, az építési szakba vágó munkálatokat, költségvetések készítését, építkezések keresztülvitelét, valamint régi épületek átalakítását stb. stb.

Nagy gyakorlattal bíró specialisták templomok és iskolák tervezésében és építésében.

Szegény egyház gyülekezeteknek iskolák és templomok, valamint lelkész- és tanítói lakások terveit díjtalanul elkészítik. Adnak szakvéleményt és becsléseket végeznek. — Kívánatra személyesen is megjelennek, valamint szívesen szolgálnak szakbavágó felvilágosítással.

A ntiszteletű lelkész és tanár urak figyelmébe.

Elegáns, tartós minőségű, modern szabású **őszi és téli fiú- és leányka-ruhákat** szolid áron vásárolhatjuk az előnyösen ismert

NEUMANN M.

cs. és kir. udvari és kamarai szállító férfi-, fiú- és leánykaruha telepénél
Debreczen, Piac-utca 51., Főpostával szemben.

* Árjegyzék kívánatra díjtalanul küldetik. *

A Nagytiszteletű lelkész urak és a n. é. ur! közönség b. figyelmét fel.. hívom 20 éves törv. bejegyzett ..

FÉRFI SZABÓ

cégre (üzletre), melyben a leg-elegánsabb angol és magyar divatu uri ruhákat, papi palástokat és fő-vegeket, sikkos vasuti és katonai egyenruhákat készítek.

Tartalékos tisztek, tisztjelöltek és egyéves önkéntesek teljesen előírás szerint lesznek felszerelve.

↔ Teljes tisztelettel ↔

Prelovsky András

papi, egyenruha és uri szabó
Debreczen, Kossuth-u. 4.

AZ ŐSZI ÉS TÉLI IDÉNYRE

RAKTÁRRÁ ÉRKEZTEK:

DIVATOS KOSZTÜM KELMÉK,

Bluz és pongyola szövetek, különösen nagy választékban, fekete és sötétkék kelmék, muff, boák és szőrmesálok,

MUFF, BOÁK ÉS SZŐRMESÁLOK

gyapjuk és zsenilien kendők, mosó flanellek, barchentek,

MELEG ALSÓINGEK LÁBRAVALÓK,

harisnyák, gyapju takarók olcsó, szabott áron kaphatók.

Szabó Jajos fiai cégnél.

DEBRECEN, RÓZSA-UTCA.